

A V
Zeit
8 1/2

Nro. 36.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Kedden November 3-ik napján 1812-dik
esztendőben.

Nagy Britannia.

A' kormányozó Hertzeg a' múlt September
29 ik napján kiadott hirdetményében a' Parlamen-
tumot szélyel oszlatta, és e' folyó November
24-dik napjára új Parlamentumot hívott öszve.
Egy más ugyan azon napon kiadott hirdetményé-
ben a' Skótziai Pairseknek olly parantsolatot kül-
dött, hogy November 13-ik napjára gyűllyenek
öszve Edingburgba, 's válasszanak 16 Pairseket,
a' kiknek a' legközelebb leendő Felső Parlamen-
tum gyűlésében székek és voksok legyen. A'
fellyebb való hirdetményel fogva mind a' három
Országba, úgymint, Angliába, Skotziába, és
Hyberniába parantsolatok küldettek, hogy az Or-

szág fundamentomos törvényei szerént, minden halasztás nélkül új képviselőket válasszanak magoknak. (*)

Spanyol Országba szünet nélkül sok hadi seregek küldetnek, az északi Ámerikai szabad Státusok ellen sok zsákmányozó hajók mennek, és sok visszonzó levelek adának ki.

Néhány Londoni közönséges újság levelek így szólnak: Az északi Ámerikabeliek, *úgymond*, semmi tábori eleséget nem adnak, 's nem küldenek a' mi Portugallia és Spanyol Országokban lévő hadi seregeinknek, egyedül ahhoz lehet reménységünk, hogy a' velünk frigyes Oroszok, a' fekete tengeren, ha a' Konstantinápolyi kánálison való által menetelre szabadságot nyerhetnek, oda is sok életet fognak vinni, 's attól nem tarthatunk, hogy a' mi közép tengeren való kereskedésünk meg tsökkennyen.

A' *The Times* című Londoni Zsurnál Moskau városának igen szerentsétlen sorsáról következőképen szól: A' pallérozott nemzeteknek,

(*) *Pairs* vagy *Peers* (*Prindres Regni Magnae Britanniae*) azok az Érsekek, Hertzegek, Markiok, Grófok, Vicomtesek és Bárók Angliában, a' kiknek a' felső Parlamentumban székek és voksok vagyon; *Mylordoknak* neveztetnek, nagy jussokkal bírnak, és mivel a' Királynak örökös Tanátso-si, ha na yot vétnek is, őket meg fogni, vagy leárestalni nem lehet, kivéven mindazáltal a' Király személye ellen való öszve esküvést s. a. t.

sőt a' nem palléroztaknak krónikáikban sem tá-
láltatik olly kegyetlen és minden emberi érzé-
kenységgel ellenkező tselekedet, mint Moskau vá-
rosának meg gyújtása. Ennek a' hajdan virágzó
Császári lakhelynek ártatlan és szerentsétlen la-
kosi, a' tűzből való kiszabadulások végett kén-
telenek voltak magokat az éhség fogai közzé
adni, 's ahoz az ármádiához kaptsolni, melly
előtt a' nyughatalankodtató félelem megyen, és
a' melly maga után mindent éget és pusztít. A-
zok, a' kik honnyokba maradtak, a' nagy és ne-
mes lelkű győzedelmest hívták segítségekre, 's
annak gondviselésére bízták magokat.

Spanyol Ország.

Egy Londoni közönséges újság levélben kö-
vetkezendő jegyzéseket olvasunk a' Spanyol Or-
szágban táborozó két ellenséges ármádiának fekvé-
ésekről: „Az alatt, *úgymond*, hogy Lord *Wel-*
lington, az ország északi részében a' Portuga-
liai ármádia előtt állott, Frantzia Marsal *Soult*
napnyúgot felé fordult, 's magát az ármádia de-
rekával és a' Valenciai ármádiával öszve tsatól-
ni igyekezett. Ez a' három 80000 emberből
álló corpus, az Anglusoknak vélekedések szerint,
Wellington ellen marsirozik. Generál Hill sebe-
sen megyen, hogy a' fő vezérrel magát öszve
kaptsolhassa. — Generál *Cook* 5000 emberrel,
Gen. *Rosz* a' Carthagénai őrző sereggel előbre
nyomúlnak. — Lord *Maitland*, ha semmi aka-
dálya nem leszen, az öszve kaptsolótt Anglus Szi-
ciliai corpussal segítségekre megyen. Ezeknek
az egyesült ármádiáknak kormányát tsak úgy
veheti kezére, ha szerentséje leszen a' Portuga-
liában lévő Fr. ármádiát az Erbo folyó vízen táll

szorítani, még pedig úgy, hogy attól többé semmit sem félhet. Így környülállások közt úgy lehet gondolni, hogy Spanyol Ország közép pontján leszen a' közönséges verekedésnek helye. Erre a' fontos pontra 30000 embernél többet ki nem állíthatunk, és attól félhetünk hogy az ígért segítség akkor fog Angliából oda menni, mikor már a' verekedés végbe ment. Armádiánk is közönségessen vévén nem leg egészségesebb állapotban van, sok hadi tiszteket és orvosokat megölték a' betegségek.

A' *The Times* című Londoni Zsurnál következő jegyzést adott ki a' Spanyol és Portugalliai Országokban lévő két ellenséges armádiáról:

Azokból a' tudósításokból, mellyeket Spanyol Országból vettünk, meg lehet ítélni, minémű ereje legyen a' mi armádiánknak, és az ellenségnek. Azokból kitettzik, hogy noha számosabb ott a' mi armádiánk, mint az ellenségé, de mivel a' Fr. hadi seregek régi próbált, és fegyverben forgott emberekből állanak, a' mi armádiánknál pedig sok rekruták és próbátlanok vannak, ezeket amazokkal öszve hasonlítani nem lehet. A' Lord Wellington és Generál *Hill* vezérlések alatt lévő Ánglus seregek 40000 emberre mennek; a' Gen. *Maitland* kormánya alatt lévőek 6000-re; a' Kadikszi, és Karthagénai őrizetek 6000 re; az eggyesült Ángus Portugallus seregek 24000-re; mind öszve 76000 re. — A' Spanyol insurgens seregek Kataloniában a' Gen *Lacy* vezérlése alatt 11000-re; a' városokban lévő katonai őrizetek 6000-re; az Andaluziai hadi seregek a' *Ballasteros* vezérlése alatt 23000 re, mely-

ből 9000 ember egyenesen ő alatta, 14000 pedig a' Leoni szigetben, Tariffában és Sevillában vannak. Az Estremadurai Spanyol hadi nép *Monsalm* kormánya alatt 7000-re tétetik; a' *Castanos* alatt lévő Gallitziai ármádia 12000 re; a' *Don Carlos Espana* alatt lévő 4000-re; az Asturiai fegyveres nép *Mandizabal* kormánya alatt 3000-re; és így a' Spanyol reguláris katonaságot mind öszve 84 ezerre lehet tenni; az insurgenseknek számát körülbelől 20000-re, következésképen az egész szövetséges ármádiát 188 ezerre.

A' Spanyol és Portugallia Országokban lévő Frantzia ármádiának erejét következő módon adja elő a' fent említett Londoni Zsurnál a' *The Times*: A' Marsal *Soult* ármádiája megyen 15000-re; a' Marsal *Sucheté* 26000-re, a' *Decaen* Generálé Cataloniában 20000-re, a' Navarrai ármádia 9000-re; a' Portugalliai ármádia 30000-re; a' közép ponton lévő 10000-re, mind öszve 149 ezerre. — Erre az előadásra azt jegyzi meg a' Fr. Monitőr: Meg engedjük azt, a' mit a' *The - Times* a' Fr. ármádiának tulajdonságáról ír, hogy tudniillik az öreg és fegyverben gyakorlott hadi seregekből áll, de tagadjuk, hogy számára nézve több ne volna.

Lord *Wellington* a' Spanyol Országban lévő Anglus hadi seregeknek fő vezére következő tudósítást küldött az Angliai hadi Tanátsnak az Ó Kastiliai Fő városnak, és kastélynak *Burgosnak* meg támadásáról September 27-ik napján. Ezen napot követett éjjel meg parantsóltam, hogy az ellenség külső lineája reá rohanással vétetődjön el, hogy egy Portugalliai osztály sereg az ellen-

ségnek bal szárnyát támadja meg, az alatt pedig Fő Strázsamester *Lowrie* elől a' kastélyra fel hágni igyekezzon. De olly kemény ellentállásra találtak a' Portugallus seregek, hogy az ellenség bal szárnya részéről semmiben sem boldogúlhattak, következésképen a' kastélynak elő részére fel nem hághattak. Fájjalom, hogy arról kell tudósítást tennem, hogy a' mi veszteségünk nagy volt; hogy *Lowrie* Fő Strázsamester ezen tsatában meg hólt, hogy Kapitány *Fraser* veszedelmes sebbe esett, és hogy valamiképen ezen két hadi tiszt, úgy a' többi is ezen próbatételben mindent, a' mi tsak tőlök kitelhetett, elkövettek, de mivel az ellenség bal szárnyának meg támadásában szerentséltlenek voltak, a' kastélyra sem mászhattak fel. Az ellenséges ármádia előttünk áll, és a' mi hadi foglalatosságunkra szorgalmasan vigyáz.

Orosz Birodalom.

A' Moskauból jött tudósítások szerint, ottan egy olly Commissio rendeltetett ki, melly az oda való lakosoknak, és katonaságnak táplálására gondot gondot visellyen, melly a' hosszas és bajos nyughatatlanságtól, a' meddig tsak lehez meg szabadúljon, és semmi szükségét ne szenvedjen. — Mivel a' tél is el kezdődött, szükségesnek lenni tartja ez a' Commissio, hogy téltre való köntöst szerezhessen a' Fr. ármádiának. A' Berlieni hiteles újságok szerint, a' Moskauban vissza ment lakosok, meg égett házaiknak felépítésekben foglalatoskodnak.

Moskauból azt írják, hogy azok közzül a' gyújtogató gonosz emberek közzül, a' kik azon

várost felgyújtották, 's felprédálták, sokan elfogattatván, ellenek halálos szententzia hozatott, és sokan közzülök másoknak tanúságokra a' város közepén felakasztattak.

Illyen jutalmok szokott azoknak lenni, a' kik a' fősvénység lelkétől elragadtatván, felebarátjoknak szerentsétlenségeken kívánnják a' magok szerentséjeket építeni.

A' még most is a' Moskaui várban, az úgy nevezett Kremelben lakó Fels. Frantzia Császáról azt írják a' Moskauiközönséges újság levelek, hogy Eő Felsege friss és kívánatos egészségben legyen, hogy a' jelen való háborúnak kezdetétől fogva, ámbár igen sok nyughatatlanságot szenvedett légyen is, még is semmi változást nem szenvedett egészségében, és hogy mind szüntelen hadi Tanácsosival együtt muokálódjon, az ott lévő Fr. hadi seregeket gyakorta meg szemlélye, 's azokat újabb győzedelmeknek nyeresére készíttse.

A' *Journal de l' Empire* című Párisi Zsurnál azt mondja, hogy az Angliai ministerialis újság levelek szüntelen abban török a' fejeket, miképen lehetett a' meg veretett és a' tsata piaztról 15 Orosz mértföldre úzetett Fr. ármádiának Moskau városát elfoglalni? A' Londoni Kurir még most is azt állatja, hogy a' Septemb. 7-ik napján esett verekedésben az Orosz hadi seregek győztek; mindazáltal újság levelének 13-ik Octoberi darabjában tsak ugyan meg vallya, hogy azon várost a' Frantziák elfoglalták légyen Hanem azt teszi hozzá, hogy egy Angliában lévő Orosz nemes ember katona tiszt fia ekképen

magyarázta meg ezen dolgot. A' Bellunói her-
tzeg Marsal Victor, a' ki akkorig a' Fr. tartalék
sereget kormányozta, parantsolatot vévén a' ve-
zérlése alatt lévő seregeknek a' Fr. nagy Ármá-
diával való öszve kaptsóltatására, a' 7-ik Sep-
temberi véres verekedés után a' meg veretett Fran-
tziáknak 30000 emberrel segítségekre ment, melly
értésére esvén az Orosz fő hadi vezérnek, taná-
tsosabbnak tartotta Moskau városát az ellenség
nek által engedni, és a' vezérlése alatt lévő ha-
di seregekkel egyetemben Wladimir felé hátrál-
ni. —

Erre a' mesére azt jegyzi meg a' *Journal de
l' Empire*, hogy az, az Angliai újság író elmés
találmányának betsületére szolgál, de hogy a'
Bellunói hertzeg ármádiája a' 7-dik Septemberi
nagy ütközet idején még *Smolenskóban* sem ér-
kezett meg, következésképen a' nevezett Londo-
ni Kurirnak azt javasollya, hogy ha Európát a'
maga költött írásának valóságáról meggyőzni kí-
vánnya, más elmésebb okokkal győzze meg azt
arról, hogy a' 7-ik Septemberi Moskaui vereke-
désben megverettettek legyen a' Frantziák.

A' 9-ik Octoberi Moskaui levelek szerént
azok között az Orosz beteg és sebes katonák
közt, a' kik az oda való ispotályokban feküd-
tek, 4000 ember szabadított meg a' tűz által
való elveszéstől, a' többi, a' mint már enneke-
lőtte meg írtuk, a' füst és tűz langja miatt elve-
szett, kiknek 30 ezerre ment a' számok. — A'
tűz lángjától megmentetett épületek közt vagyen
a' Frantzia Császári Udvarnál vólt Orosz Csász.
Követnek *Kurakin* hertzegnek palotája is. — A'

Moskai helytartó Gróf *Bastopsin* a' maga kastélyát maga meg gyújtotta, és minekelőtte onnan el ment volna, otsmány paskilust ragasztatott egy oszlopra a' Frantziák ellen:

Krimiának fő városában *Odessában* ragadó nyavalya ütven magát ki, az oda való fő kormányzó herczeg *Richelieu* (olvasd *Riselió* *Frantzia Emigrans*) minden annak elharítására szükséges intézeteket meg tett, és noha azon veszedelmes nyavalya már meglehetősen meg szűnt: mindazáltal az azon város körül vonatott kordont, avagy katona vígyázatot el nem oszlatta, azoknak a' Török hajós legényeknek és kereskedő hajóknak egész hitelt nem adván, a' kik az oda való kikötőhelyben a' kereskedés végett ott múltának.

A' *Berlin* 17-ik *Octoberi* közönséges újság levelek szerint az Orosz ármádia mind tovább tovább hátrálván, fő hadi szállása már *Tulában* vagyon, melly Moskautól 20 mértföldre fekszik; ellenben a' Frantzia nagy ármádia rész szerint ezen igen szerentsélen városban, rész szerint annak környékén nyugszik és semmi szükségét nem szenved. Mivel Moskauban a' pintzék mind kőből épültek, és akként vannak építve, hogy azokhoz a' tűz langja nem férhet, a' szegény lakosók minden feltő kiotseket 's eledeleket azokba horták, és az Orosz seregeknek eltávozások, 's a' Frantziáknak oda lett bémenetelek után azokat a' pintzékéből kihorták, és mivel a' mostani Frantzia Kormányzó a' dolgot jól folytatja, sem magok a' lakosok, sem az ott kvártélyozó Fr. katonaság semmi szükségét nem szenvednek.

310

Meg nem álhatom, hogy a' következő szomorú esetet a' Magy. Kurir tisztelt Olvasóival ne közöllyem: Egy *Wertiginn* nevű Moskai szerentsétlen lakos előre meg jövendőlvén azt, hogy a' Frantzia Császár hat hólnap múlva Moskauba fogna menni, tömlőzbe záratott, 's abbasokat szenedett. A' Frantzia győzedelmes ármádiának oda való közelgetésekor, a' kegyetlen Orosz Gubernator Gróf *Rastopsin* őtet a' tömlőzből kibotsátván maga eleibe vitette, 's nékie így szóllott: Te, úgymond, azt jövendőlted, hogy a' Frantzia Császár Moskauba fogna jönni, de hogy őtet ne lásd, vedd el jutalmadat, 's avval minden törvény nélkül a' jobb kezét elvágatta, 's ezután magát öszve aprította. Ennek a' szerentsétlen embernek holt tetemeit a' kegyetlen *Rastopsin* szobájában találták a' Frantziák.

Azok a' kézi őriő malmok, mellyeket egy *Albrecht* nevű Párisi híres Mechanicus talált és készítettet, és a' mellyek azoknál is alkalmaztossabbak, mellyek a' Spanyol Országi ármádiához küldettek, a' Lengyel és Orosz Országban táborozó nagy ármádiához vitettek. Ezek a' malmok olly könnyűek, hogy mindenüvé el lehet vinni, 's úgy vannak alkotva, hogy azokat akármellyik ágyúhoz lehet szorítani,

Olasz Ország.

A' *Giornale Italiano* tizimű Nápolyi újság levelekben találtatik egy olly levél, mellyet a' Nápolyi Kir. testőrző seregnél szolgáló de most a' Frantzia nagy ármádiánál lévő tiszt Moskauból egy Velentzei barátjának mostanában küldött. A' többi közt így ír: Nehezen fogják a' késői maradékok elhinni, hogy a' maga mind birodal-

mának roppantságára, mind katonáinak vitézségére nézve az egész világon híres Orosz nemzet azt megengedte; hogy mi három hólnap elforgása alatt, a' *Niemen*, a' *Düna*, és *Dnieper* nagy folyóvizeken minden kardvágás nélkül által jöttünk, és öt vagy hat tsatázás, és egyetlen egy nagy verekedés után Moskau városába bėjőhettünk. Kétség kívül mindnyájau sokat szenvedtünk a' fáradság és szükség miatt; nem is lehet másképen, mivel az Orosz Birodalomban volt a' tsata mező; még is mindazonáltal olly frissek, jó kedvük és bátor szívűek voltunk, hogy az Orosz ármádiának minden sántzait egy nap el foglaltuk, 's fényes győzedelmet vettünk rajtok. — Sokszor szemekre hánytuk az elfogatott Oroszoknak, miért égetik és pusztítják tulajdon hazájokat? kiki meg vallotta közzülök, hogy nékik arra parantsalajok volt, és ortza pirúlással azt is hozzá tették, hogy ók a' mi ellenünk való hadakozásra jobb módot nem tudnak. Egyedül a' Cs. K. testörző seregek nem voltak még eddig tűzben, és ezeknek engedődött a' Moskau-ba való bemenetelnek ditsőssége. Azok közt a' gyújtogatók közt, a' kik ezen régi és népes várost meg gyújtották, egy olly Orosz tiszt is találtatott, a' ki vitéct illető keresztet vagy tzimert viselt a' mellén. — Mindnyajan meg vallották, hogy azért gyújtották azt meg, hogy mi abban semmi eleséget és szükséges dolgokat ne találjunk, és hogy az abból folyo örökös gyalázat miréánk haramollyon. Az Orosz nemzetre sem fog az háramlani, hanem egy olly nagy emerre, a' ki Angliának zsoldjában volt. Azt hinni, hogy azt maga az uralkodo Fejedelem parantsóita volna,

képtelenség. Az Olasz hadi seregeknek még eddig szerentséjek nem volt az ellenséggel szembe szállani, melly miatt mi vigasztalhatatlanok volnánk, ha a' mi könnyű lovasságunk, ha a' Fr. Csász. testőrző sereg, és a' Fr. ármádiának nagy része ebben az esetben nem volna. Az Anglia Országi Gvinék végtére is elfogynak, és kívánni kell, hogy elfoggyanak, hogy annál hamarabb meg készüllyön velek a' békesség.

Hadi Történetek.

Prussziai Generál Lajtinant *York* azon veredésekről, mellyek September 27 ik napjától October 2 ik napjáig, a' Prussziai hadi seregek és az Oroszok közt estek, következő tudósítást küldött October 3 ik napján Kurlandiának fő városából *Mietanból*: September 19 ik napjától fogva az a' hír repdesett, hogy *Lieflandiában* a' Rigai katona őrizet 20, vagy 30 ezer emberrel meg fog szaperítettani, és hogy néhány napok múlva, a' Prussziai ármádiát meg fogná támadni. Erre való nézve Gen. Lajtinant *York* is a' *Mietauból* Rigába vivő utat szorossan meg vizsgálta, és bizonyossan kitanúlta, hogy a' *Finlandiai*, és *Lieflandiai* hadi seregek nagyobb része az előtt való este Rigába meg érkeztek legyen. Arra való nézve Gen. Lajtinant *York* elvezette, hogy az *Olat* fekvését elhaggya, és hadi népét a' *Horn* korpusával *Eckau* mellett öszve kaptollya.

Allig ment végbe ez az öszve kaptolás, midőn Septemb. 27-ikén az ellenséges csapatok megjelentek, *Massenbach* Gen. Lajtinantot, a' ki a' lovassággal és két lovas batteriával hátrább hagyatott, megtámadták. Generál *Major Kleist* 5 battalion gyalogsággal, öt eskadron lovassággal, és másfél batteriával a' *Mietani* híd előtt levő földvárnak védelmezésére hagytt.

(A' többit a' jövő posta napon).

D. D. S.